

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	5
2 BESKRIVNING AV KONTROLLPROCESSEN FÖR UTSÄDESPOTATIS	6
3 UTSÄDESPOTATISPRODUKTIONENS ÅRSKALENDER.....	7
3.1 Odlingsgranskning.....	7
3.2 Provtagning och laborietester	8
3.3 Lagergranskning.....	8
4 CERTIFIERING OCH MARKNADSFÖRING AV UTSÄDESPOTATIS.....	9
4.1 Certifiering.....	9
4.2 Marknadsföring av utsädespotatis	9
4.3 Marknadstillsynen över utsädeshandeln	9
4.4. Administrativa tvångsmedel och straffbestämmelser vid marknadstillsynen.....	10
4.5 Import och export av utsädespotatis	10
5 UTSÄDESPOTATISENS UTSÄDESKLASSER OCH GENERATIONER.....	10
5.1 Utsädesklasser	10
5.2 Utländskt grundutsäde.....	11
6 UNDANTAG INOM PRODUKTIONEN AV UTSÄDESPOTATIS.....	12
6.1 Uppförökning av utsädespotatis som sker i produktionsringar inom kontraktsproduktionen av stärkelsepotatis	12
6.2 Uppförökning av utsädespotatis som sker inom kontraktsproduktionen av stärkelsepotatis med undantag som gäller en viss tid	12
6.3 Produktion av förökningsmaterial av utsädespotatis på den egna gården utan marknadsföring.....	12
7 SORTKRAV	13
8 ODLINGSGRANSKNING	14
8.1 Begäran om odlingsgranskning	14
8.2 Odlingsbegränsningar	14
8.3 Begränsningar som gäller förfrukter.....	14
8.4 Farliga skadegörare.....	15
8.5 Odlingsgranskningskrav	15
8.6 Avlägsnande av växter	15
8.7 Förnyad granskning.....	16
8.8 Odlingsgranskningsbeslut.....	16
9 UNDERSÖKNINGAR GÄLLANDE POTATISCYSTNEMATOD.....	16
9.1 Kontroll av potatiscystnematod i utsädespotatisproduktionen	16
9.2 Jordprovtagning på produktionsområdet för högklassig utsädespotatis	17
9.3 Jordprovtagning på övriga områden	17

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

9.4 Laboratorieundersökning av potatiscystnematod	18
9.5 Resultat och kartor	19
9.6 Övrig potatisproduktion och potatiscystnematoder.....	19
10 LJUS RINGRÖTA, MÖRK RINGRÖTA OCH VIRUSSJUKDOMAR	19
10.1 Provtagning för ljus och mörk ringröta samt virus	19
10.2 Provernas hanteringsordning.....	20
10.3 Ringrötetester på annan potatis.....	20
10.4 Ringröteundersökningar i laboratorium	20
10.5 Virusundersökningar i laboratorium samt kvalitetskrav	20
10.6 Förnyade virustester	20
10.7 Förflyttning av råpartier.....	21
10.8 Virus i den första generationen av avkomlingar	21
11 FÖRPACKNINGSTILLSTÅND OCH REGISTER	21
11.1 Förpackningstillstånd.....	21
11.2 Packerisyn.....	22
11.3 Näringsidkares anmälningsplikt	23
11.4 Register.....	23
12 UTSÄDESPOTATISPACKERIETS VERKSAMHET	23
12.1 Utsädespotatispackeri	24
12.2 Inspektörernas och provtagarnas arbetssäkerhet	24
12.3 Betning av utsädespotatis.....	24
12.4 Förpackningsmaterial	24
12.5 Framställning av handelsparti.....	25
12.6 Försegling av försäljningsförpackning.....	25
12.7 Försäljning av utsädespotatis i lagerlådor	26
12.8 Sammanslagning av partier	26
13 GARANTIBEVIS OCH SIGILL.....	26
13.1 Garantibevis/växtpass	26
13.2 Beställning av garantibevis	27
13.3 Returnering av överflödiga och oanvända garantibevis.....	27
13.4 Garantibevis för exportpartier	27
13.5 Leverantörens garantibevis	27
13.6 Ekologiskt producerad utsädespotatis	28
13.7 Anteckning om genetiskt modifierad sort	28
13.8 Andra uppgifter som ska ingå i garantibeviset	29
13.9 Sigill.....	29
14. LAGERGRANSKNING	29
14.1 Utrymme för lagergranskningen.....	29

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

14.2 Märkning av lagerlådorna	29
14.3. Förutsättningar för lagergranskning	30
14.4 Kvalitetskrav för utsädespotatis vid undersökning av knölprov.....	30
14.5 Sorteringsstorlek.....	31
14.6 Certifieringsbeslut.....	31
15 OMPACKNING AV UTSÄDESPOTATIS	31
15.1 Ändring av förpackningsstorleken i ett nytt packeri	31
15.2 Ändring av förpackningsstorleken i samma packeri	31
15.3 Överföring av ett utsädespotatisparti till en lägre utsädesklass i samband med granskningen.....	32
15.4 Överföring av ett utsädespotatisparti till en lägre utsädesklass efter granskningen.....	32
16 REKLAMATIONER	32
17 GRANSKNINGSKOSTNADER FÖR UTSÄDESPOTATIS	33
18 TILLSYNSMYNDIGHETER OCH INSPEKTÖRER.....	33
19 LAGSTIFTNING.....	33
20 IKRAFTTRÄDANDE.....	34
21 BILAGOR.....	34
Bilaga 1. Sorter av stärkelsepotatis	34
Bilaga 2. Kontaktuppgifter	34

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

---

1 INLEDNING

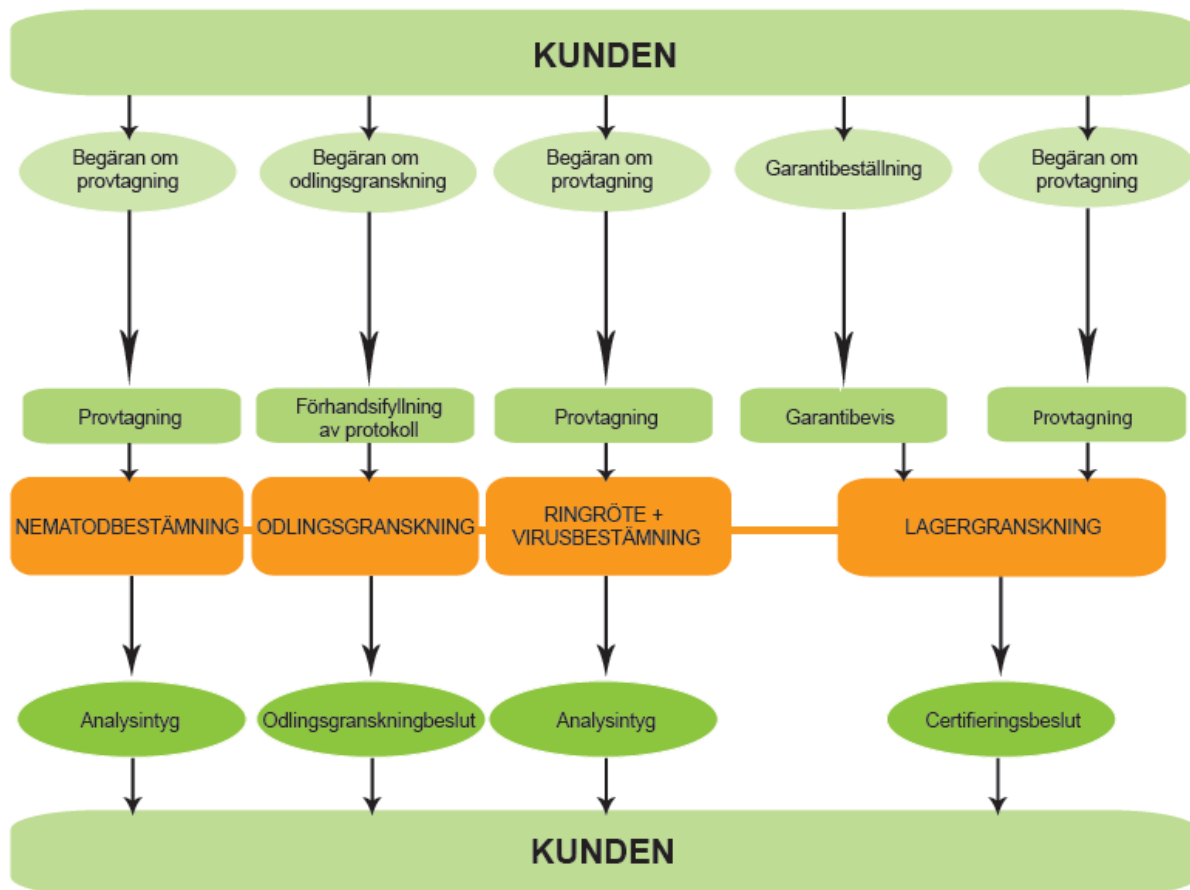
Varje potatisodlare har rätt till utsädespotatis av god kvalitet. Syftet med kontrollprocessen är att säkerställa att inga farliga växtskadegörare sprider sig med utsädespotatisen. Farliga växtskadegörare som ringröta eller potatiscystnematod orsakar betydande skada och är synnerligen svåra att utrota. Genom kontrollerna säkerställer man också att den utsädespotatis som marknadsförs fyller de krav som lagstiftningen ställer gällande bland annat sortäkthet samt vissa växtsjukdomar och skador som försämrar utsädespotatisens kvalitet.

Endast officiellt granskad och godkänd (certifierad) utsädespotatis får marknadsföras. Kontrollen av utsädespotatis är en process med många skeden. Garantibeviset anger att utsädespotatisen är officiellt godkänd.

Enligt lagstiftningen ska en potatiscystnematodundersökning utföras före anläggningen av en utsädespotatisodling, och inga potatiscystnematoder får förekomma. Utsädespotatisodlingen måste genomgå en officiell granskning för att säkerställa att kvalitetskraven uppfylls. Med ett prov som tas från skörden konstaterar man att utsädespartiet inte är smittat med ljus eller mörk ringröta. I de högre utsädesklasserna testar man också att viruskraven uppfylls. Genom okulär granskning av ett knölprov, en så kallad lagergranskning, säkerställer man utsädespotatisens yttre kvalitet innan partiet certifieras.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

2 BESKRIVNING AV KONTROLLPROCESSEN FÖR UTSÄDESPOTATIS

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

3 UTSÄDESPOTATISPRODUKTIONENS ÅRSKALENDER

Uppgift	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mars	Apr	Maj	Juni
Bestämning av potatiscyst-nematod inför nästa säsong		Beställs senast 1.9										
Odlingsgranskning											Beställs 22.5	
Ringrötetest		Beställs senast 1.9										
Virustest (endast stam- och basutsäde)		Beställs senast 1.9										
Lagergranskning												

3.1 Odlingsgranskning

Förberedelser inför odlingsgranskningen

Odlingsgranskningarna beskrivs mera ingående i kapitel 8.

För att odlingsgranskningen ska löpa smidigt krävs en noggrann planering av odlingen och förberedelser inför odlingsgranskningen. För undvikande av onödiga förkastanden och ekonomiska förluster rekommenderar Evira att följande tas i beaktande vid planeringen av utsädespotatisodlingar:

- Undersökningsresultatet för potatiscystnematod ska vara klart och godkänt innan potatisen sätts.
- Lämna in begäran om odlingsgranskning senast 22.5 med den förhandsifyllda tabellen som skickas ut av Evira. Kom ihåg att kontrollera att lägenhetssignumet är rätt. Försenad begäran medför en tilläggsavgift enligt avgiftsförordningen. Begäran om odlingsgranskning returneras till e-postadressen viljelystarkastus@evira.fi. Begäran om granskning görs i allmänhet av utsädesaffärens representant.
- Beakta också övrig odling av potatis på lägenheten, dvs. odlingsbegränsningarna. Notera att också demonstrationsrutor och husbehovsodling enligt Eviras tolkning tas i beaktande som övrig odling av potatis, om dessa finns på en stödberättigad åker.
- Kom ihåg förfruktsbegränsningarna. Huvudregeln är ett år potatis och två mellanår.
- Märk ut olika sorter på ett odlingsskifte tydligt.
- Märk ut olika utsädesklasser på ett odlingsskifte tydligt.
- Märk ut olika grundutsäden tydligt, om odlingen har grundats med flera olika handelspartier.
- Ta fram följande när odlingsgranskaren kommer till gården:
  - o intyg över potatiscystnematodundersökningar och kartor
  - o grundutsädets garantibevis
  - o grundutsädets fraktsedlar/inköpsfakturer
  - o odlingarnas preciserade arealer skiftesvis
- Meddela tidpunkten för blastdödning till odlingsgranskaren i god tid, så att odlingsgranskningen hinner genomföras före blastdödningen.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

3.2 Provtagning och laborietester

Förberedelser inför potatiscystnematodprovtagningen

Jordprovtagningen beskrivs mera ingående i kapitel 9.

- Provtagningen beställs från Evira med en särskild blankett senast 1.9 året som föregår det planerade odlingsåret. Blanketten finns på Eviras webbplats. Blanketten returneras per e-post till adressen viljelystarkastus@evira.fi.
- utred åkerskiftenas, också arrendeskiftenas, odlingshistoria upp till 6 år bakåt.
- ta fram kartorna före provtagaren kommer
- proverna samlas ihop på en överenskommen insamlingsplats eller skickas till Evira i Loimaa.

Förberedelser inför provtagningen för ljus och mörk ringröta samt virus

Ringröte- och virusprovtagningen beskrivs mera ingående i kapitel 10.

- planera vilka utsädespartier som ska virustestas
- planera provernas angelägenhetsordning
- om det finns annan potatis än utsädespotatis i lagret ska denna testas för ljus ringröta
- meddela provtagaren om någon del av skörden har flyttats till ett annat packeri, tagits i annan användning eller lämnats oupptagen, eftersom detta kan minska på antalet prover
- beställ provtagningen genom att fylla i begäran på samlingslistan
- försäkra dig om att potatislådorna i lagret är tydligt märkta, även odlingsgranskningsnumret ska finnas med.
- försäkra dig om att provtagaren har en lagerkarta till sitt förfogande
- försäkra dig om att provtagaren har tomma säckar till sitt förfogande
- försäkra dig om att provtagaren kan ta ett representativt prov på ett säkert sätt
- skicka in proverna till Evira i Loimaa

3.3 Lagergranskning

Lagergranskningen beskrivs mera ingående i kapitlen 12, 13, 14 och 15.

Förberedelser inför lagergranskningen

- planera vilka handelspartier som ska bildas
- beställ garantibevisen
- beställ granskaren för att utföra granskningen
- berätta för granskaren hur sorteringen framskrider
- försäkra dig om att granskaren kan ta ett representativt prov på ett säkert sätt
- försäkra dig om att granskaren har tillgång till ett upplyst granskningsutrymme
- leverera utsädespotatisen till kunderna först när du har fått bekräftelse på att delpartiet är godkänt.

4 CERTIFIERING OCH MARKNADSFÖRING AV UTSÄDESPOTATIS

4.1 Certifiering

Certifiering definieras i lagstiftningen som försegling under officiell övervakning av försäljningsförpackningarna för ett handelsparti stamutsäde, basutsäde och certifikatutsäde och förseende av partiet med ett garantibevis efter att det vid granskningen av utsädespotatisodlingen och kontrollen av ett officiellt taget prov på det rensade utsädespotatispartiet har konstaterats att sorten är korrekt namngiven och att utsädespotatispartiet är sortäkta samt att det uppfyller produktions- och kvalitetskraven för utsädespotatisklassen enligt lagstiftningen.

4.2 Marknadsföring av utsädespotatis

Granskningsperioden för utsädespotatis bestäms inte enligt kalenderåret utan byter från början av juli. En granskningsperiod är till exempel 1.7.2016–30.6.2017.

Med marknadsföring avses i lagen om handel med utsäde försäljning eller annan överlåtelse av utsädespotatis mot ersättning, lagring i försäljningssyfte, utbudande till försäljning, tillhandahållande utan vederlag i kommersiellt syfte samt ställande av utsäde till förfogande, mot betalning eller gratis, på Europeiska unionens marknad för distribution eller användning inom unionen.

Enligt lagstiftningen får endast officiellt granskad (certifierad) utsädespotatis av sådana sorter som införts i EU:s allmänna sortlista eller Finlands nationella sortlista marknadsföras.

Utsädespotatis kan marknadsföras som icke-certifierad i små mängder avsedda för vetenskapliga ändamål eller förädling. Utsäde kan också marknadsföras som icke-certifierat i små mängder avsedda för andra försöksändamål, om utsädet är av en sort för vars del ansökan om godkännande för upptagande i sortlistan har gjorts och de odlingsvärdesförsök som krävs har utförts under två växtperioder. Som icke-certifierade kan man också marknadsföra råpartier av utsädespotatis som levereras för iordningställande och förpackande.

Som marknadsföring betraktas inte sådan uppförökning av utsädespotatis av klass A som sker i produktionsringar för utsädespotatis inom kontraktsproduktionen av stärkelsepotatis (se närmare i kapitel 6.1).

4.3 Marknadstillsynen över utsädeshandeln

Som marknadstillsynsmyndighet för utsädeshandeln fungerar enligt lagen om handel med utsäde Evira, med bistånd av NTM-centralernas landsbygdsavdelningar, kommunernas landsbygdsnäringsmyndigheter och tullen.

Evira upprätthåller för tillsynsändamål ett register över utsädespackerier som beviljats förpackningstillstånd samt anmälningsskyldiga näringsidkare som idkar marknadsföring.

Evira uppgör årligen en tillsynsplan, av vilken framgår bland annat tyngdpunktsområdena i följande års övervakning, tillsynsobjekten samt mängden och

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

---

karaktären av kontroller som ska utföras. Tillsynen ska vara objektiv och regelbunden och inrikta sig på de olika skedena i såväl produktionen, hanteringen som marknadsföringen av utsäde.

I utsädespotatispackerierna övervakas de försäljningsförpackade utsädespartiernas kvalitet och packeriernas bokföring. Målet är att säkerställa att försäljningsmängderna motsvarar de kontrollerade mängderna. På försäljningsställena för utsädespotatis kontrollerar man att den utsädesvara som saluförs uppfyller kraven i lagen om handel med utsäde och att förpackningarna är försedda med giltiga garantibevis eller leverantörens garantibevis.

Evira publicerar tillsynsresultaten årligen.

4.4. Administrativa tvångsmedel och straffbestämmelser vid marknadstillsynen

Evira kan enligt lagen om handel med utsäde tillgripa administrativa tvångsmedel såsom marknadsföringsförbud för utsäde, förordnande om förstörande eller utförelse samt vite och tvångsutförande på den försumliges bekostnad. För utsädehandelsförseelse kan utdömas böter eller i lindrigare fall utfärdas en skriftlig anmärkning. Till följd av lagstridig verksamhet kan också utsädesförpackningarna eller deras värde dömas förbrutet till staten.

4.5 Import och export av utsädespotatis

Vid export av utsädespotatis ska utsädespotatisen uppfylla lagstiftningens krav gällande förpackningstillstånd, anmälningsplikt och register. Med export avses utförelse av utsädespotatis till andra länder än medlemsstaterna i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Import av utsädespotatis från länder utanför Europeiska unionen är i regel förbjuden.

5 UTSÄDESPOTATISENS UTSÄDESKLASSER OCH GENERATIONER

5.1 Utsädesklasser

Stamutsäde	Unionsklass PBTC
	Unionsklass PB
Basutsäde	Unionsklass S
	Unionsklass SE
	Unionsklass E
Certifikatutsäde	Unionsklass A
	Unionsklass B

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

Enligt lagstiftningen består stamutsädesklasserna av unionsklasserna PBTC (prebasic tissue culture) och PB (prebasic). Basutsädesklasserna är unionsklasserna S, SE och E. Certifikatutsädesklasserna är unionsklasserna A och B.

PBTC-klassen kan endast bestå av en generation. Odlingen av PBTC-materialet sker i skyddade utrymmen på ett växtunderlag som är fritt från skadegörare, och PBTC-klassen räknas därför inte till fältgenerationerna.

Stamutsädesklassen (unionsklass PB) får innehålla högst fyra fältgenerationer och basutsädesklasserna (unionsklasserna S, SE och E) högst fyra generationer. Stamutsädes- (PB) och basutsädesklasserna får sammanlagt innehålla högst sju generationer. Det högsta antalet generationer av certifikatutsäde är två.

Antalet generationer i unionsklass S, antalet fältgenerationer i stamutsädes- (PB) och basutsädesklasserna medräknade, är begränsade till fem. Antalet generationer i unionsklass SE, antalet fältgenerationer i stamutsädes- (PB) och basutsädesklasserna medräknade, är begränsade till sex. Antalet generationer i unionsklass E, antalet fältgenerationer i stamutsädes- (PB) och basutsädesklasserna medräknade, är begränsade till sju.

Om generationen inte anges i det officiella garantibeviset och certifieringsmyndigheten inte har kännedom om den, anses utsädespotatisen höra till den lägsta i den klassen tillåtna generationen. Denna tolkning tillämpas som regel vid införsel av utsädespotatis från ett annat EU-land.

I produktionen är generationskedjan endast fallande.

<u>Utsädesklass</u>	<u>Maximalt antal generationer</u>	<u>Fältgeneration</u>
Unionsklass PBTC	en generation	0
Unionsklass PB	fyra fältgenerationer	1-4
Unionsklass S	femte fältgenerationen	1-5
Unionsklass SE	sjätte fältgenerationen	1-6
Unionsklass E	sjunde fältgenerationen	1-7
<u>Unionsklasserna A och B</u>	<u>högst två fältgenerationer</u>	<u>1-9</u>

Om begränsningarna gällande antalet fältgenerationer och kvalitetskraven för den aktuella utsädesklassen uppfylls är det möjligt att producera samma utsädesklass flera år i följd.

5.2 Utländskt grundutsäde

Utsädesklassernas namn och antalet fältgenerationer för utländsk utsädespotatis är inte helt harmoniserade inom EU-området. Utsädespotatis som kommer från ett annat EU-land motsvarar inte direkt det nationella materialet i Finland, även om samma namn kan användas på utsädesklasserna.

Till High Grade-området (Tyrnävä och Liminka) kan endast utsädespotatis av unionens kvalitetsklasser införas.

Evira redogör vid behov för utsädesklassernas motsvarighet.

6 UNDANTAG INOM PRODUKTIONEN AV UTSÄDESPOTATIS

6.1 Uppfödning av utsädespotatis som sker i produktionsringar inom kontraktsproduktionen av stärkelsepotatis

Som marknadsföring betraktas inte uppfödning av utsädespotatis från certifierad utsädespotatis som sker i produktionsringar för utsädespotatis inom kontraktsproduktionen av stärkelsepotatis.

Kontraktsproducenter som producerar utsädespotatis åt stärkelsepotatisodlare ska använda utsädespotatis av minst unionsklass A. Odlingarna kontrolleras officiellt på fält och ska uppfylla de krav gällande odlingsbegränsningar, förfruktsbegränsningar och farliga skadegörare som har fastställts för certifikatutsäde av klass A. Odlingsgranskningarnas kvalitetskrav tillämpas inte.

Avvikande från övrig produktion är det vid kontraktsproduktion av stärkelsepotatis tillåtet att odla utsädespotatis två år i rad, och den odlade sorten behöver inte vara densamma under dessa två år. Från odlingar av utsädespotatis ska tas jordprov för kontroll av förekomst av potatiscystnematod. På skörden tas prov för kontroll av ljus ringröta. Dessa skadegörare får inte förekomma.

Materialet behöver inte förses med garantibevis, men om garantibevis används ska dessa märkas med texten "bruksutsäde av stärkelsepotatis".

6.2 Uppfödning av utsädespotatis som sker inom kontraktsproduktionen av stärkelsepotatis med undantag som gäller en viss tid

Jord- och skogsbruksministeriet har årligen beviljat undantag som gäller en viss tid för marknadsföring av utsädespotatis inom kontraktsproduktionen av stärkelsepotatis. I dessa fall lämnar aktören in partivisa ansökningar till Evira om att få tillämpa undantagslovet.

Materialet genomgår alla normala kontroller och tester för en certifikatutsädesklass och förses också alltid med garantibevis. Av garantibeviset framgår utsädesklassen enligt odlingsgranskningen samt texten "för kontraktsproduktion av stärkelsepotatis". Detta material kan inte exporteras eller marknadsföras till andra potatissektorer, men det kan användas som grundutsäde inom de ovannämnda produktionsringarna.

6.3 Produktion av förökningsmaterial av utsädespotatis på den egna gården utan marknadsföring

Enligt ett undantag i förordningen är det tillåtet att producera förökningsmaterial av utsädespotatis på den egna gården utan marknadsföring när det gäller produktion av stamutsäde och basutsäde. Produktionen av förökningsmaterial av utsädespotatis på den egna gården genomgår åtminstone en kontroll på fält per år. Odlingen ska uppfylla kraven enligt lagstiftningen. Från alla utsädesodlingar tas officiella jordprover. Proverna för potatiscystnematod ska kontrolleras och konstateras rena.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

Från skörden tas prov för kontroll av ljus ringröta, som inte får förekomma. De övriga kontrollerna är inte obligatoriska, utan kan utföras på aktörens ansvar.

Produktion av utsädespotatis utan marknadsföring anmäls i regel till Evira enligt samma tidtabell som övriga begäranden om odlingsgranskning lämnas in. Det är ändå möjligt att också senare begära att en odling överförs till produktion utan marknadsföring. Utförda kontroller eller färdiga kontrollresultat kan dock inte ogiltigförklaras. Om ett utsädespotatisparti till exempel under sommaren visar sig bli svårt drabbat av skurv är det möjligt att på uppdragsgivarens begäran överföra partiet till produktion utan marknadsföring, såvida begäran görs före lagergranskningen. Om partiet redan har förkastats i den officiella lagergranskningen på grund av skurv, kan granskningsresultatet inte längre återkallas. Också en del av skörden från en odling kan hanteras som produktion av utsädespotatis utan marknadsföring.

När utsädespotatis som producerats inom ramen för produktion utan marknadsföring används som grundutsäde, ska odlingsgranskningsnumret uppges i begäran om odlingsgranskning till Evira.

Skyldigheten att föra bok över skördemängden gäller även vid produktion av förökningsmaterial av utsädespotatis på den egna gården utan marknadsföring.

När utsädespotatis som är uppförökad på den egna gården börjar användas för produktion av utsädespotatis för marknadsföring genomgår denna återigen alla normala kontroller.

7 SORTKRAV

Enligt lagstiftningen får Evira för marknadsföring i Finland certifiera endast utsädespotatispartier av sorter som införts i den nationella växtsortslistan eller i EU:s gemensamma sortlista.

Representanten för en sort som införts i växtsortslistan bör i den växtsortlista som Evira publicerar årligen följa med att sortens marknadsföringsrättigheter är i kraft. Representanten bör ansöka om förnyat införande av sorten i växtsortslistan senast två år innan giltighetstiden löper ut. Om en sort har införts i något annat EU-lands växtsortlista är marknadsföring alltförst möjlig, men representanten i det aktuella landet ansvarar då för att sorten hålls kvar i växtsortslistan.

Utsädespartier av en sort som strukits från växtsortslistan får certifieras till och med 30.6 det kalenderår som följer efter strykningen från listan.

Om en sort endast finns i EU:s gemensamma sortlista ska förädlaren eller en representant för sorten under produktionsåret senast 1.3 uppvisa en officiell sortbeskrivning av sorten för Evira. Sortbeskrivningen behövs för såväl odlings- som lagergranskningen.

Om utsädespotatis kontrolleras och certifieras för marknadsföring till ett land utanför EU (t.ex. Ryssland eller Turkiet), ska utsädespotatisen uppfylla kraven i förordningen om marknadsföring av utsädespotatis gällande förpackningstillstånd, anmälningsplikt och register. Utsädespotatis som produceras för export till ett land utanför EU behöver inte vara införd i den nationella eller i EU:s växtsortlista. Exempel på en sådan sort är Nevski.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

På begäran av sortägaren eller en representant för sorten kan Evira för uppförökning av sorten certifiera ett utsädespotatisparti av en sort (gäller också förädlarens linjematerial) som inte införts i växtsortslistan.

8 ODLINGSGRANSKNING

Syftet med odlingsgranskningen är att säkerställa att man på odlingen kan producera utsädespotatis av god kvalitet. Vid granskningen konstaterar man bland annat förfrukterna, beståndets sortäkthet och växtsjukdomssituationen. Odlingsgranskningen utförs av en av Evira auktoriserad odlingsgranskare.

8.1 Begäran om odlingsgranskning

Begäran om odlingsgranskning lämnas in senast 22.5 med den förhandsifyllda tabellen som skickas ut av Evira. Det är viktigt att kontrollera att lägenhetssignumet är rätt. Försenad begäran medför en tilläggsavgift enligt avgiftsförordningen. Begäran om odlingsgranskning returneras till e-postadressen viljelystarkastus@evira.fi. Begäran om granskning görs i allmänhet av utsädesaffärens representant.

8.2 Odlingsbegränsningar

På odlingar som framställer stamutsäde eller basutsäde får enligt lagstiftningen inte produceras annan potatis än officiellt granskad utsädespotatis eller den egna gårdens förökningsmaterial av utsädespotatis utan marknadsföring enligt punkt 6.3 i anvisningen.

På odlingar som framställer utsädespotatis av kategorin certifikatutsäde får annan potatis produceras samtidigt med den utsädespotatis som ska certifieras bara under förutsättning att de andra potatisodlingarna har anlagts med åtminstone certifikatutsäde.

Vid gemensam användning av åkermaskiner är det alltid skäl att beakta risken för spridning av växtsjukdomar och skadegörare. Jordmaterial som transporteras med maskinerna utgör alltid en betydande smittorisk.

Produktionsområdet för högklassig utsädespotatis (Tyrnävä och Liminka) har egna bestämmelser som reglerar utsädesproduktionen (lag 574/2002, kommissionens beslut 2014/105/EU). Inom produktionen av matpotatis på området följer man gällande lagstiftning för High Grade-området.

Enligt Eviras tolkning räknas också demonstrationsrutor och små skiften för husbehovsodling på en utsädespotatislägenhet som produktion av matpotatis, om dessa finns på en stödberättigad åker. I samband med odlingsgranskningen granskas även husbehovspotatisen och arealen antecknas i protokollet. Om husbehovspotatisen lagras i utsädespotatislagret utförs såväl nematod- som ringrötetest.

8.3 Begränsningar som gäller förfrukter

Enligt lagstiftningen får odling av utsädespotatis inte ske på ett skifte där potatis har odlats, lagrats eller hanterats om inte minst två år har förflutit från detta. Detta innebär i praktiken att minimikravet för växtföljden är ett år potatis och två mellanår.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

Sorter av stärkelsepotatis i certifierade utsädesklasser får odlas högst två år i rad. Evira gör upp en lista över sorterna av stärkelsepotatis (bilaga 1), och sorten ska vara densamma under båda åren. Därefter ska det på skiftet odlas något annat än potatis i två års tid.

8.4 Farliga skadegörare

Enligt lagstiftningen får det på platser där utsädespotatis odlas, i åkrar, bland växterna eller i potatisskörden inte förekomma farliga skadegörare som avses i lagstiftningen om växtskydd.

Sådana farliga växtskadegörare är bl.a. ljus ringröta (*Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus*), mörk ringröta (*Ralstonia solanacearum*), potatiskräfta (*Synchytrium endobioticum*) och potatiscystnematoderna (gul potatiscystnematod *Globodera rostochiensis*, vit potatiscystnematod *G. pallida*). Om en farlig skadegörare observeras på en lägenhet vidtas fortsatta åtgärder enligt lagen om skydd för växters sundhet under övervakning av Eviras enhet för växthälsa.

8.5 Odlingsgranskningskrav

Enligt lagstiftningen odlingsgranskas stamutsädesproduktion på friland och basutsädesodlingar minst två gånger och de övriga utsädesklasserna minst en gång.

De lagstadgade kvalitetskraven för växtbeståndet vid odlingsgranskningen framgår av tabellen nedan.

KVALITETSKRAV VID KONTROLL AV UTSÄDESPOTATISODLINGEN VÄXTER PÅ FÄLT

	Stamutsäde		Basutsäde			Certifikatutsäde	
	Unions- klass PBTC	Unions- klass PB	Unions- klass S	Unions- klass SE	Unions- klass E	Unions- klass A	Unions- klass B
Äkthet minst %	100	99,99	99,9	99,9	99,9	99,8	99,5
Stjälnbakterios får inte överstiga %	0	0	0,1	0,5	1,0	2,0	4,0
Symptom orsakade av mosaikvirus eller bladrollvirus högst %	0	0,1	0,2	0,5	0,8	2,0	6,0

Odlingen ska vara fri från farliga skadegörare.

8.6 Avlägsnande av växter

Rensning är tillåten i alla utsädesklasser. Eventuella sjuka individer avlägsnas för förhindrande av sjukdomsspridning. Rensningen görs genast när problemet observeras och är tillåten också före den officiella granskningen. Rensningen utförs

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

---

noggrant så att inga sjuka knölar blir kvar i jorden. Även främmande sorter borde avlägsnas från odlingen.

8.7 Förnyad granskning

Om odlaren är missnöjd med den odlingsgranskning som odlingsgranskaren har utfört är Eviras direktiv att odlaren ska anteckna orsaken till missnöjet, underteckna protokollet och omedelbart rikta en skriftlig begäran om förnyad odlingsgranskning till Evira. Den som begär granskningen står för de kostnader som uppkommer av den förnyade granskningen. Den förnyade granskningen utförs av en annan granskare än den ursprungliga.

8.8 Odlingsgranskningsbeslut

Efter att jordprovet för potatiscystnematoder har kontrollerats officiellt i laboratorium och åkern där utsädespotatisen produceras har odlingsgranskats fattar Evira beslut om godkännande eller förkastande av odlingen. Ett beslut om godkännande kan också innebära godkännande till en lägre utsädesklass än den begärda. Beslutet delges såväl odlaren som uppdragsgivaren, och båda har besvärsmätt enligt besvärsguiden.

9 UNDERSÖKNINGAR GÄLLANDE POTATISCYSTNEMATOD

De flesta växtsjukdomar och övriga skadegörare kan bestämmas tillförlitligt endast med laboratoriemetoder. Utgångspunkten för ett lyckat laboratorietest är ett representativt prov. Proverna tas alltid av en provtagare som auktoriserats av Evira.

9.1 Kontroll av potatiscystnematod i utsädespotatisproduktionen

Enligt lagstiftningen bör en officiell kontroll av potatiscystnematod utföras före grundandet av en utsädesodling.

I praktiken ger Evira direktiv om att man låter utföra provtagningen senast under hösten som föregår sätningen. Nematodkontrollen kan utföras till och med flera år i förväg, eftersom den är giltig tills man nästa gång odlar eller lagrar potatis eller någon annan av potatiscystnematodens värdväxter på åkern.

Evira rekommenderar att uppdragsgivarna beställer jordprovtagning från hela basskiftet.

Om man odlar utsädespotatis två år i följd ska kontrollen av potatiscystnematod enligt lagstiftningen göras före vardera växtperioden. Detta gäller de sorter av stärkelsepotatis som finns på Eviras lista. Om man odlar eller lagrar potatis på åkern kan jordproverna tas först efter skörden eller efter att lagringen har upphört.

Undantagsvis kan jordprov också tas under odlingsårets vår, varvid både provtagningen och bestämningen utförs brådskande och en förhöjd avgift tas ut enligt avgiftsförordningen. Det bör noteras att odlaren även då ansvarar för att utsädespotatisen inte sätts innan resultaten är färdiga.

En godkänd undersökning av potatiscystnematod är en förutsättning för odlingsgranskning av utsädespotatis.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

9.2 Jordprovtagning på produktionsområdet för högklassig utsädespotatis

På området i Liminka och Tyrnävä är provstorleken vid nematodprovtagning alltid 200 ml/ha, oberoende av odlingshistorien eller eventuell odling av matpotatis i växtföljden.

Provets minimistorlek är dock alltid 100 ml.

9.3 Jordprovtagning på övriga områden

Jordprovets standardstorlek är 1 500 ml/ha, bestående av minst 100 delprover/ha. Denna används dock endast när någon annan potatis än utsädespotatis har odlats på åkern under någon av de sex växtperioderna som föregår kontrollen och ingen kontroll av potatiscystnematod har utförts under dessa år. Kartläggning av potatiscystnematod betraktas som officiell kontroll.

En mindre provstorlek på 400 ml/ha kan användas när provstorleken på 1 500 ml redan har använts på åtta hektar vid provtagning efter annan potatis än utsädespotatis. Provstorleken kan därefter minskas till 400 ml/ha. I detta fall kan provstorleken inte ytterligare minskas till 200 ml/ha.

Provstorleken 400 ml/ha kan användas som basprov när växtföljden endast innehåller utsädespotatis eller skiften där mera än sex år har förflutit sedan odling av annan potatis. Provstorleken kan då efter fyra hektar minskas till 200 ml/ha.

De mindre provstorlekarna 400 ml/ha (vid odling av annan potatis) eller 200 ml/ha (endast utsädespotatis) får användas så länge potatiscystnematod inte påträffas på lägenheten. Det är till exempel möjligt att följande år fortsätta provtagningen direkt med prov på 200 ml, om inga nematoder eller cystor har påträffats.

Provstorleken multipliceras med provtagningsområdets areal. Om provet till exempel tas från 2,5 ha och provstorleken är 400 ml/ha, är provets totalmängd 2,5 ha x 400 ml = 1 000 ml.

Provets minimistorlek är dock alltid 100 ml.

Exempel 1.

Ny utsädespotatislägenhet (utanför HG-området)

Utsädespotatisproduktion inleds på en ny lägenhet, där potatis inte har odlats på över sex år. Från de första fyra hektaren tas jordprov på 400 ml/ha och från de följande hektaren 200 ml/ha.

Om det på en sådan ny lägenhet som inleder utsädespotatisproduktion har odlats matpotatis under de föregående sex åren, nematodkontroller har gjorts och inga nematoder hittats, är tillvägagångssättet detsamma.

Om det på gården å andra sidan har odlats matpotatis under de föregående sex åren och ingen nematodkontroll har gjorts, är situationen en annan. Då tar man från de

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

---

första åtta hektaren jordprov på 1 500 ml/ha, och från de följande hektaren 400 ml/ha. Till den minsta provstorleken på 200 ml/ha kan man inte övergå under den första provtagningsomgången, men under kommande år är det möjligt.

Exempel 2.

Gammal utsädespotatislägenhet (utanför HG-området)

Jordprovets storlek är 200 ml/ha, eftersom man redan under de tidigare produktionsåren har övergått till de mindre provstorlekarna.

Om en lägenhet som bedriver utsädespotatisproduktion från tidigare tar in ett nytt arrendeskifte i utsädesproduktionen måste arrendeskiftets odlingshistoria utredas. Om potatis inte har odlats på skiftet under de föregående sex åren, kan man också på detta skifte använda en provstorlek på 200 ml/ha. Om matpotatis har odlats på skiftet under de föregående sex åren och inga nematoder har hittats vid kontrollerna, kan provstorleken också vara 200 ml/ha.

Om matpotatis har odlats under de föregående sex åren och inga nematodkontroller har gjorts, ska provet från detta skifte vara 1 500 ml/ha.

När ett skifte där annan potatis än utsädespotatis har odlats tas in i utsädespotatisodlingen, används alltid till en början en provstorlek på 1 500 ml/ha. Undantag:

1. provstorleken 400 ml/ha (eller 200 ml/ha) är tillräcklig, om minst sex år har förflutit sedan odling av annan potatis
2. provstorleken 400 ml/ha (eller 200 ml/ha) är tillräcklig, om mindre än sex år har förflutit sedan potatisodlingen och skiftet har genomgått nematodkontroll tillsammans med utsädespotatisen eller som kartlägningsprov från matpotatis.

9.4 Laboratorieundersökning av potatiscystnematod

Inskickandet av proverna är på uppdragsgivarens ansvar. Alla prover skickas för laboratorieundersökningar till Evira i Loimaa. För säker bestämning av växtskadegörare kan Evira skicka prover vidare till Eviras växtskadegörarlaboratorium i Helsingfors.

Jordprovet undersöks i sin helhet. Potatiscystnematodens cystor avskiljs från jorden genom tvättning och identifieras i mikroskop. Vid behov görs färgning och artbestämning med molekylära metoder.

En förutsättning för produktion av utsädespotatis är att inga potatiscystnematoder konstateras på åkern.

Om potatiscystnematoder konstateras på en lägenhet vidtas vidare åtgärder enligt växthälsolagstiftningen under övervakning av Eviras enhet för växthälsa.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

9.5 Resultat och kartor

Provtagaren markerar området där nematodprovet har tagits på skifteskartan. Kartan bifogas provtagningsprotokollet. Kartan bör märkas med basskiftessignum och övriga uppgifter för senare identifiering.

Om nematodprovtagningen gäller hela basskiftet skickas ingen skifteskarta med provtagningsprotokollet.

Kartan sparas i Eviras datasystem. Odlaren får kartan med undersökningsresultatet av nematodprovet. Odlaren bör visa upp kartan och nematodbestämningsresultatet för odlingsgranskaren. Odlingsgranskaren märker ut området där potatisodlingen är belägen på kartan och behåller kartan. Kartan returneras på hösten efter jordprovtagningen. På samma karta antecknas också nematodprovtagningen med datum och område där provet är taget.

9.6 Övrig potatisproduktion och potatiscystnematoder

Om man i ett lager för utsädespotatis förvarar eller hanterar annan potatis än utsädespotatis, bör jordprover från odlingarna av den övriga potatisen testas för potatiscystnematod.

10 LJUS RINGRÖTA, MÖRK RINGRÖTA OCH VIRUSSJUKDOMAR

10.1 Provtagning för ljus och mörk ringröta samt virus

En auktoriserad inspektör beställs på hösten för att ta prover från råskörden av utsädespotatis för undersökning av virus och ringröta. Provtagningen beställs med en Excel-samlingslista som skickas till Evira. Provet kan tas från åkern under tiden mellan blastdödningsen och upptagningen, i samband med fyllningen av lagret eller från det slutliga lagret.

Provet bör kunna tas från hela partiet, och provtagaren kan vid behov begära att förpackaren flyttar på lådorna. Förpackaren ska se till att provtagningen kan utföras på ett säkert sätt.

Virusprovet består av 200 knölar/odling. Ringröteprovet består av 200 knölar per påbörjade tre hektar. I praktiken tar man från en odling på 6,5 hektar (utsädesklassen t.ex. unionsklass E) 600 knölar för laboratorieundersökning. Ett ringröteprov och ett virusprov bildar ett sammansatt prov, och resten av ringröteproverna är separata. Från odlingen på 6,5 ha i exemplet kommer 3 delprover: ett sammansatt virus- och ringröteprov (200 knölar/säck) och två ringröteprover (200 + 200 knölar), totalt 600 knölar.

Stamutsäde och basutsäde testas alltid för Y-virus. Certifikatutsädesklasserna unionsklass A och unionsklass B testas inte. Den första fältgenerationen av stamutsäde eller stam- eller basutsäde vars grundutsäde härstammar från ett annat EU-land testas för sex virus (Y-, A-, X-, S-, M- och bladrollvirus (PLRV)). Förekomsten får vara högst 0 procent av respektive virus.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

10.2 Provernas hanteringsordning

Evira rekommenderar att proverna skickas till Evira i Loimaa i den ordning som man planerar att sortera och förpacka utsädespotatisen. Proverna av de mest brådskande leveranspartierna skickas först.

Om man vill att analysen görs som brådskande antecknas detta på säcken, och dessutom skickas en särskild lista över prover med förtur. För prover som antecknats som brådskande tas en tilläggsavgift ut enligt gällande prislista.

10.3 Ringrötetester på annan potatis

Om annan potatis än utsädespotatis lagras i utsädespotatislagret måste enligt lagstiftningen också denna potatis testas för ljus ringröta. En kort lagringstid möjliggör inget undantag till denna regel.

Förpackaren ombeds omedelbart meddela provtagaren att det finns sådan annan potatis i lagret och beställa provtagning.

10.4 Ringröteundersökningar i laboratorium

Ljus och mörk ringröta testas med immunofluorescens (IF)-metoden. Testmetoden baserar sig på antikroppar som identifierar sjukdomsalstraren. Om det på basis av det första testet kan misstänkas att provet innehåller ringröta, skickas provet för vidare undersökningar.

10.5 Virusundersökningar i laboratorium samt kvalitetskrav

Virus testas med ELISA-metoden, som baserar sig på antikroppar. För testet drivs potatisen upp i växthus, och minimitiden för virustester är därför sex veckor på hösten och fyra veckor på våren.

VID LABORATORIEUNDERSÖKNING AV KNÖLSKÖRD AV UTSÄDESPOTATIS FÅR VIRUSSJUKDOMAR FÖREKOMMA HÖGST (%)

Virus	Stamutsäde		Basutsäde		
	Unions- klass PBTC	Unions- klass PB	Unions- klass S	Unions- klass SE	Unionsklass E
Y	0	0	1	1	2

Angrepp av virus A, X, S, M och PLRV testas utgående från förökningsmaterial som härstammar från utsädespartiets grundmaterial när detta förökningsmaterial första gången kontrolleras officiellt vid frilandsproduktion. Förekomsten får då vara högst 0 procent av vart och ett virus.

10.6 Förnyade virustester

Om uppdragsgivaren är missnöjd med resultatet av virustestet är det enligt Eviras anvisningar möjligt att beställa en förnyad undersökning. En officiell provtagare tar då

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

---

ett nytt, större prov (400 knölar). Uppdragsgivaren meddelar vilka virus han vill låta testa igen. Det nya resultatet upphäver det gamla oberoende av om det är bättre eller sämre än resultatet av det tidigare provet.

10.7 Förflyttning av råpartier

Enligt Eviras direktiv bör den som köper ett råparti utreda om virus- och ringröteprover har tagits innan råpartiet flyttats till ett annat packeri. Om det undersökta provet inte är representativt för hela skörden från odlingen ska separata ringröte- och virustester göras för den del som flyttats.

10.8 Virus i den första generationen av avkomlingar

Enligt lagstiftningen ska virusförekomsterna begränsas också i den följande fältgenerationen. Det är viktigt att notera att virusförekomsten inte heller i den lägsta utsädesklassen får överstiga 10 %. Evira kan undersöka tillsynsprover på basis av en riskbedömning.

ANTAL VÄXTER BLAND VÄXTER I DEN FÖRSTA GENERATIONEN AV AVKOMLINGAR SOM VISAR SYMPTOM PÅ VIRUSSJUKDOM

Virus %	Stamutsäde		Basutsäde			Certifikatutsäde	
	Unionsklass PBTC	Unionsklass PB	Unionsklass S *	Unionsklass SE *	Unionsklass E *	Unionsklass A **	Unionsklass B **
	0	0,5	1,0	2,0	4,0	8,0	10,0

* i den första generationen av avkomlingar får antalet ickesortäkt växter och växter av främmande sorter inte överstiga 0,25 %

** i den första generationen av avkomlingar får antalet ickesortäkt växter och växter av främmande sorter inte överstiga 0,5 %

11 FÖRPACKNINGSTILLSTÅND OCH REGISTER**11.1 Förpackningstillstånd**

Vid beviljande av förpackningstillstånd säkerställer Evira att företagets verksamhetsförutsättningar såsom lokaler, anläggningar, personalens yrkesskicklighet och bokföringen är i skick.

Enligt utsädeslagstiftningen måste ett packeri som förpackar utsädespotatis ha ett giltigt förpackningstillstånd. Förpackningstillstånd ska sökas skriftligen hos Evira.

Ett förpackningstillstånd är i kraft högst fem år i taget. Tillstånd kan också beviljas för en kortare tid, i synnerhet när packeriets teknik eller verksamhetssätt behöver förbättras. Tillståndet söks med en blankett som fås från Evira och ska sökas på nytt senast tre månader innan giltighetstiden upphör.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

Om utsädespotatis kontrolleras och certifieras för marknadsföring till ett land utanför EU (t.ex. Ryssland eller Turkiet), ska utsädespotatisen uppfylla kraven i förordningen om marknadsföring av utsädespotatis gällande förpackningstillstånd, anmälningsplikt och register.

Evira arrangerar utbildning för packeripersonalen. Före beviljandet av förpackningstillstånd testar Evira yrkeskunskapen hos packeriets ansvarspersoner.

11.2 Packerisyn

Innan förpackningstillståndet beviljas ska en packerisyn förrättas av särskilt auktoriserade personer. Ett protokoll upprättas över synen. Tillståndet beviljas på basis av tillståndsansökan, synprotokollet och den konstaterade yrkeskompetensen.

Enligt lagen om handel med utsäde förutsätter beviljandet av tillstånd att sökanden förfogar över tillräckliga anordningar och annan utrustning samt yrkeskunnig personal, så att utsädespartierna kan göras marknadsföringsdugliga.

Enligt förordningen om handel med utsädespotatis ska följande funktioner i packeriets verksamhet vara ordnade på ett tillämpligt sätt:

- utsädespotatispartierna hålls separat från varandra,
- provtagning,
- odling av utsädespotatis om packeriet också har egen produktion av utsädespotatis,
- inköp och användning av råpartier,
- sorteringsbokföring och bokföring över användningen av partierna,
- märkning av råpartier,
- märkning av färdiga partier,
- rensning av utsädespotatispartier,
- förpackande,
- applicering och tryckning av garantibevis,
- bokföring över garantibevisen (när bevisen trycks av packeriet),
- lagring och lagerbokföring,
- kontroll- och arbetslokaler,
- rengöring och desinficering av packeriets lokaler, anordningar och lagerlådor innan en ny skörd tas emot,
- de krav som ska beaktas vid lagring av annan potatis,
- lagenlig våg.

Vågarna som används för bestämning av försäljningsförpackningarnas pris i utsädespackerierna ska vara typgodkända och justerade. I praktiken ska det finnas en våg som mäter med tillräcklig noggrannhet för varje förpackningsstorlek som framställs i packeriet.

Justeringskravet baserar sig på justeringslagen (219/1965) och justeringsförordningen (370/1992) och de tekniska författningar som utfärdats med stöd av dessa. Enligt lagen ska sådana mätningsredskap justeras som används för bestämmande av ekonomisk fördel i allmän handel och rörelse samt på allmän försäljningsplats. Mätninganordningarna övervakas i Finland av Säkerhetsteknikcentralen (TUKES), och besiktningsorganet Inspecta Tarkastus Oy ansvarar för justeringar och typbesiktningar.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

11.3 Näringsidkares anmälningsplikt

Förpackare, marknadsförare, importörer och exportörer av utsäde är enligt lagstiftningen skyldiga att anmäla till Evira om inledandet och avslutandet av sin verksamhet och om förändringar i den. Av anmälan ska framgå näringsidkarens namn, verksamhetsställe och kontaktinformation samt verksamhetens art och omfattning.

Anmälan som gäller inledande av verksamheten ska lämnas in till Evira minst sju dagar innan verksamheten inleds. Anmälan om nedläggning av eller förändringar i verksamheten ska lämnas in omgående. Blanketten finns på Eviras webbplats.

11.4 Register

Registerförandet är en väsentlig del av näringsidkarens verksamhet. Dess viktigaste syfte är att göra det möjligt att spåra ett utsädespotatispartis ursprung.

Enligt lagstiftningen ska ett utsädespotatispackeri föra register över alla handelspartier av utsädespotatis och förvara informationen i minst tre år för granskning. Packeriet ska också införa i registret information om de beslut om odlingsgranskningar, de mottagningsbevis och den lagerbokföring som gäller råpartier av utsädespotatis. Dessutom ska packeriet enligt Eviras direktiv spara analysintygen och certifieringsbesluten.

Registret ska hållas uppdaterat och innehålla följande information om varje parti:
Vid försäljning av ett handelsparti

- säljare,
- handelspartiets referensnummer,
- namn och kontaktuppgifter till köparen i det första handelsledet,
- handelspartiets vikt/såld mängd,
- leveransdatum.

Vid köp av ett handelsparti

- säljare,
- handelspartiets referensnummer,
- handelspartiets vikt/inköpt mängd,
- leveransdatum.

Eviras direktiv är att mottagningarna och leveranserna bokförs i registret per handelsparti så att de är länkade till affärsbokföringen. I samband med vidare marknadsföring av utsädet antecknas handelspartiernas referensnummer på fraktsedeln och försäljningsfakturan.

Enligt utsädespotatisförordningen omfattar detaljhandlarnas skyldighet att föra register för utsädespotatisens del inte förpackningar på 25 kg eller mindre.

12 UTSÄDESPOTATISPACKE RIETS VERKSAMHET

12.1 Utsädespotatispackeri

Enligt lagstiftningen måste ett utsädespotatispackeri hålla utsädespotatispartierna separat från varandra, så att inga sammanblandningar kan ske. Packeriet ska föra bok över sorteringen och användningen av partierna.

Lagstiftningen säger att utsädespotatis får lagras, sorteras och förpackas bara i en packerienhet med vars maskiner och anordningar det endast behandlas officiellt kontrollerad utsädespotatis samt sådan annan potatis vars grundutsäde är åtminstone certifikatutsäde och vars officiella prover vid laboratorietestning har konstaterats vara fria från potatiscystnematod och ljus ringröta.

Proverna för test av ringröta ska tas av annan potatis även om den lagras en mycket kort tid i samma lager som utsädespotatisen. Evira rekommenderar att provet tas antingen före leveransen till lagret eller omedelbart efter att potatisen har kommit till lagret. Utsädespotatisförpackaren kallar på en officiell provtagare för att ta prov innan potatisen levereras vidare.

12.2 Inspektörernas och provtagarnas arbetssäkerhet

Aktörerna ska fästa uppmärksamhet vid inspektörernas arbetssäkerhet enligt arbetarskyddslagstiftningen i packeriets verksamhet. Vid provtagningen kan potatislådorna exempelvis lyftas ned med truck till marknivå. Att lyfta personer med något annat än en för ändamålet planerad och tillverkad personlift är förbjudet. Stegarna bör vara fästa så att de inte kommer åt att röra sig.

Om inspektören är tvungen att röra sig ovanpå lagerlådorna, bör det finnas ett fritt utrymme på minst 1,5 m i höjdriktningen ovanför lådorna. Man bör också ombesörja en effektiv ventilation i lagret under provtagningen. Lagerpersonalen bistår inspektören vid behov.

Inspektörerna bör ha tillgång till ett varmt och ljust arbetsutrymme där potatisproverna kan hanteras.

12.3 Betning av utsädespotatis

Utsädespotatis kan marknadsföras behandlad med ett godkänt betningsmedel. Vid betning av utsädespotatis bör gällande växtskyddsmedels- och arbetarskyddslagstiftning iakttas. Det använda betningsmedlet ska antecknas på utsädespotatisförpackningen och i garantibeviset.

12.4 Förpackningsmaterial

Förpackningsmaterialet ska vara rent. Om förpackningsmaterialet har varit i beröring med potatis, jordmaterial e.d. ökar risken för spridning av eventuella skadegörare.

Lådorna och packerianläggningarna ska desinficeras noggrant.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

12.5 Framställning av handelsparti

Lagstiftningen förutsätter att handelspartierna ska kunna skiljas från varandra, och detta sker i praktiken genom att varje handelsparti förses med ett referensnummer. Med hjälp av handelspartiets referensnummer kan ett utsädespotatisparti spåras tillbaka till odlingen och de föregående generationerna.

Enligt Eviras direktiv ska handelspartiets referensnummer tilldelas utsädespartiet först när råpartiet har rensats och partiet har framställts. Handelspartiets referensnummer består av två sifferserier som åtskiljs med ett streck. Den första sifferserien är packeriets signum som getts av Evira. I sifferserien som kommer efter strecket anger de två första siffrorna året för den första granskningen och de övriga siffrorna utgör partiets nummer som getts av packeriet. Referensnumrets slutdel kan även innehålla bokstäver. Evira rekommenderar att landssignumet FI läggs till före packeriets signum.

Exempel på bildande av handelspartiets referensnummer:

1000-16001, följande parti 1000-16002 osv.

1000= packeriets signum

16= signum för granskningsperioden 1.7.2016–30.6.2017, dvs. skörd från sommaren 2016

001= partiets löpande nummer som ges av packeriet

*Med användning av FI-signumet ser märkningen ut på följande sätt:
FI1000-16001, FI1000-16002 osv.*

Samma referensnummer kan inte ges till ett annat parti, även om partiet är av en annan växtart. T.ex. måste handelspartier av samma sort och samma utsädesklass men av olika storleksklass ges egna referensnummer.

12.6 Försegling av försäljningsförpackning

Enligt lagstiftningen ska en förpackning förseglas och plomberas med ett oanvänt garantibevis. Garantibeviset ska fästas på förpackningen så att den inte kan öppnas utan att skadas eller utan att garantibeviset visar spår av öppnandet. Garantibeviset bör fästas under en söm eller bakom ett sigill.

Enligt lagstiftningen måste garantibevisen fästas under officiell tillsyn.

Enligt Eviras direktiv får förpackaren själv fästa garantibevisen på förpackningarna. Överflödiga garantibevis ska förstöras eller returneras till en lokal inspektör eller till Evira.

Om det framkommer brister i fästandet av garantibevisen i packeriet kan Evira fatta ett tidsbegränsat beslut, enligt vilket personer som auktoriserats av Evira handhar fästandet av alla garantibevis mot avgift.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

12.7 Försäljning av utsädespotatis i lagerlådor

Evira kan enligt lagstiftningen tillåta försäljning av utsädespotatispartier direkt till slutanvändaren. Partierna ska åtföljas av ett garantibevis.

Enligt Eviras direktiv kan utsädespotatisen levereras direkt till slutanvändaren i gronings- eller lagerlådor eller containrar som inte har förseglats och plomberats. Partierna ska åtföljas av ett garantibevis i original.

I samband med beställningen av garantibevis meddelar man på beställningsblanketten om försäljningen av lösvara. Evira övervakar försäljningen.

För att undvika oklarheter lönar det sig för säljaren att anteckna i försäljningsdokumenten att det är fråga om leverans av lösvara till en slutanvändare av utsädespotatis.

12.8 Sammanslagning av partier

Evira har tolkat lagstiftningen så att sammanslagning av olika odlares utsädesvara till ett handelsparti inte är tillåten. Med tanke på växthälsoproblemen är det viktigt att kunna spåra utsädespotatisens ursprung.

Evira tolkar vidare att sammanslagning av skördar av samma sort från samma lägenhet är tillåten. Utsädesklassen bestäms då enligt den lägre utsädesklassen.

13 GARANTIBEVIS OCH SIGILL

13.1 Garantibevis/växtpass

Officiellt kontrollerat och godkänt (certifierat) utsäde känns igen på garantibeviset.

Enligt lagstiftningen är garantibeviset, dvs. etiketten som fästs på förpackningen, vitt med en diagonal linje för stamutsäde, vitt för basutsäde och blått för certifikatutsäde.

Utsädespotatisens garantibevis fungerar samtidigt som växtpass, där potatisproducentens växtskyddsregisternummer finns angivet.

Garantibeviset är ett officiellt dokument. Förpackaren får inte göra egna anteckningar i garantibevisen.

I garantibeviset anges enligt lagstiftningen följande information:

- 1) "Utsädespotatis certifierad i enlighet med Europeiska unionens regler"
- 2) Livsmedelssäkerhetsverket, Finland
- 3) Handelspartiets referensnummer
- 4) Månad och år för försegling
- 5) Art och sort
- 6) Produktionsland
- 7) Utsädesklass och vid behov utsädesgeneration
- 8) Utsädespotatisens storlek mm
- 9) Förpackningens nettovikt
- 10) Växtskyddsregisternummer

Av garantibeviset framgår dessutom EU:s skyddsområden för farliga skadegörare samt packeriets namn.

13.2 Beställning av garantibevis

Garantibevisen beställs från Evira innan lagergranskningen inleds. Garantibevisen beställs med en blankett som planerats för ändamålet. Blanketten finns på Eviras webbplats och kan skickas per e-post till adressen vakuus@evira.fi.

Garantibevisen trycks i den ordning de beställs. Om etiketterna på kundens begäran trycks som brådsak utförs arbetet genast. Förutom den normala leveransavgiften tas en hanteringsavgift ut enligt gällande prislista.

Om man vill att garantibevisen ska postas som expressförsändelse betalar beställaren leveranskostnader enligt gällande prislista.

På garantibevisen kan vid behov också tryckas en streckkod enligt kundens beställning.

13.3 Returnering av överflödiga och oanvända garantibevis

Garantibevis som på grund av ändrade förpackningsstorlekar eller utsädesklasser eller av någon annan orsak inte används bör returneras senast 30.6 till Eviras garantitryckeri.

Handelspartier som trots att garantibevis har beställts inte har framställts bör annulleras genom anmälan senast 30.6 till Eviras garantitryckeri per e-post vakuus@evira.fi.

13.4 Garantibevis för exportpartier

Vid export bör i samband med garantibeställningen nämnas att beställningen gäller ett exportparti.

13.5 Leverantörens garantibevis

Enligt lagstiftningen kan packeriet själv trycka leverantörens garantibevis för partier som marknadsförs i förpackningar om 10 kg eller mindre. Tillståndet gäller endast certifierade utsädesklasser. Förpackningar med leverantörens garantibevis får endast marknadsföras i Finland.

I leverantörens garantibevis anges följande information:

- 1) "Leverantörens garantibevis/EU-växtpass"
- 2) Handelspartiets referensnummer
- 3) Leverantörens namn
- 4) Månad och år för försegling
- 5) Art och sort
- 6) Produktionsland
- 7) Utsädesklass
- 8) Utsädespotatisens storlek mm

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

- 9) Förpackningens nettovikt
- 10) Växtskyddsregisternummer

”Får marknadsföras endast i Finland”.

Leverantörens garantibevis kan också innehålla andra uppgifter. Färgen på leverantörens garantibevis är densamma som på motsvarande officiella garantibevis för den aktuella utsädesklassen. Leverantörens garantibevis får inte innehålla märkningar som hänvisar till en myndighet och medför risk för förväxling med en officiell garanti.

Om ett packeri har rättigheter att själv trycka leverantörens garantibevis, ska packeriet enligt Eviras direktiv ha nödvändig utrustning för tryckning av garantibevisen. Dessutom ska packeriet ha en utnämnd ansvarsperson som trycker garantibevisen.

Leverantörens garantibevis får enligt Eviras direktiv endast tryckas i en mängd som motsvarar partiets storlek (förpackningsstorlek x antal förpackningar = partiets storlek). Packeriet för bok över tryckta leverantörsgarantibevis. Bokföringen sparas i fem år. I bokföringen antecknas följande uppgifter:

- handelsparti
- art
- sort
- betningsmedel vid behov
- tryckningsdatum
- förpackningsstorlekar
- tryckarens kvittering.

Om leverantörens garantibevis tryck för samma parti under flera dagar ska varje tryckningstillfälle antecknas i bokföringen.

13.6 Ekologiskt producerad utsädespotatis

Ett packeri som förpackar ekologiskt producerad utsädespotatis måste höra till övervakningssystemet för ekologisk produktion. Anslutningen till systemet och kontrollerna som detta medför handhas av Evira.

Kvalitetskraven för ekologiskt producerad utsädespotatis är de samma som för konventionellt producerad utsädespotatis. När utsädespotatisen också har godkänts vid kontrollen av den ekologiska primärproduktionen läggs tillsynsmyndighetens signum FI-EKO-201 samt benämningen ”ekologiskt odlad utsädespotatis” till i garantibeviset.

13.7 Anteckning om genetiskt modifierad sort

När det är fråga om utsädespotatis av en genetiskt modifierad sort, ska det i garantibeviset eller leverantörens garantibevis samt på eller i förpackningen anges att sorten har modifierats genetiskt.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

13.8 Andra uppgifter som ska ingå i garantibeviset

I garantibeviset eller leverantörens garantibevis ska anges de kemiska behandlingar, dvs. betning, som utsädespotatisen har genomgått.

Potatis som behandlats med groningshämmande medel får inte marknadsföras som utsädespotatis.

13.9 Sigill

Enligt lagstiftningen ska en utsädesförpackning förseglas så att den inte går att öppna utan att sigillet bryts. I praktiken innebär detta användning av antingen självhäftande etiketter eller etiketter som sys fast, eller användning av hängetiketter och sigill så att etiketten hamnar bakom sigillet. Det senare används i synnerhet på storsäckar.

Från Eviras garantibevistryckeri kan man beställa buntbandsliknande sigill i plast. Sigillen är numrerade med löpande nummer.

Enligt Eviras anvisningar ska packeriet uppbevvara sigillen noga. Man för bok över de använda sigillen genom att anteckna vilka sigillnummer som använts för respektive handelsparti, den använda förpackningsstorleken och datum för fästandet av sigillet.

14. LAGERGRANSKNING

Vid lagergranskningen gör en inspektör som auktoriserats av Evira en okulär granskning av knölarna, där man bedömer förekomsten av olika skador och växtsjukdomar samt uppfyllandet av kraven för storleksklasserna.

14.1 Utrymme för lagergranskningen

Packeriet ska ordna adekvata arbetsutrymmen för inspektörerna. Utrymmet bör vara varmt och ljust, och försett med arbetsbord för skärning av potatisprover. Det är bra om packeriet kan ställa en våg till inspektörernas förfogande, på vilken man kan väga 10–50 kg:s knölprover med 100 g:s noggrannhet. I mellersta och norra Österbotten har lagergranskningarna av utsädespotatis i de högsta utsädesklasserna koncentrerats till Eviras verksamhetsställe i Uleåborg.

14.2 Märkning av lagerlådorna

Packeriet ansvarar för att lagerlådor eller andra motsvarande förpackningar är märkta på ett urskiljbart sätt. Garantibevis används endast på förpackningar i vilka utsädespotatis marknadsförs, inte på mellanlagringslådorna. Packeriet måste ha ett märkningssystem med hjälp av vilket osorterad, sorterad och granskad vara samt avfall kan skiljas från varandra. Man kan använda sig av till exempel färg- eller streckkoder. Varje lagerlåda bör vara försedd med åtminstone följande uppgifter:

- odlingsgranskningsnummer för råpartier och handelspartiets referensnummer för granskad vara
- sort
- utsädesklass
- förpackningens löpande nummer på lådor för granskad vara
- vid behov hanteringsskedet (t.ex. "granskad")

14.3. Förutsättningar för lagergranskning

Enligt lagstiftningen ska utsädespotatisen alltid lagergranskas innan den levereras till kunden.

Ett garantibevis ges åt inspektören, som fäster det på protokollet över lagergranskningen. Granskningen görs både genom att man bedömer skador på knölens yta och genom att knölnarna klyvs.

Ett delparti får vara högst 50 ton och en överskridning på högst 5 % av vikten tillåts. Kontrollprovet tas från minst tio förpackningar.

Enligt Eviras anvisningar är knölprovets storlek 400 knölar/delparti i stam- och basutsädesklasserna. I stam- och basutsädesproverna skärs alla knölar upp vid lagergranskningen.

I certifikatutsädesklasserna är provstorleken minst 10 kg/10 ton och lagergranskningen är lindrigare. Knölnarna tvättas inte, och de skärs enligt inspektörens bedömning upp i packeriets utrymmen. Om det verkar som att ett delparti kommer att underkännas skärs provet upp och undersöks i sin helhet. I certifikatutsädesklasserna meddelas ett detaljerat resultat av provet endast om provet skärs upp i sin helhet.

14.4 Kvalitetskrav för utsädespotatis vid undersökning av knölprov

- 1) I unionsklasserna A och B tillåts jord och skräp högst 2 viktprocent. I unionsklasserna S, SE och E tillåts jord och skräp högst 1 viktprocent.
- 2) Högsta tillåtna förekomst av torröta och blötröta i basutsäde (unionsklasserna S, SE och E) och certifikatutsäde är högst 0,5 viktprocent, varav 0,2 viktprocent blötröta.
- 3) Mängden potatis som har yttre skador, inklusive missbildade eller skadade knölar, får inte överstiga 3 viktprocent.
- 4) Mängden potatis som är angripen av vanlig skorv (mer än en tredjedel av knölytan) får inte överstiga 5 viktprocent.
- 5) Mängden potatis som är angripen av pulverskorv får inte överstiga 3 viktprocent (pulverskorv täcker 1/10 av knölytan)
- 6) Mängden potatis som är angripen av lackskorv får inte överstiga 5 viktprocent (lackskorv täcker 1/10 av knölytan)
- 7) Mängden knölar som är skrupna på grund av överdriven uttorkning eller uttorkning orsakad av silverskorv får inte överstiga 1,0 viktprocent.
- 8) Farliga skadegörare får inte förekomma i utsädespotatis.
- 9) Stamutsäde och basutsäde får inte visa visuella symptom på moptopvirus.

Den totala andelen som avses i punkterna 2–7 får inte överstiga 6 viktprocent när det gäller unionsklasserna S, SE och E och inte 8 viktprocent när det gäller unionsklasserna A och B.

Enligt Eviras tolkning förkastas det aktuella delpartiet om moptopvirus hittas vid granskningen av utsädespotatisen. I certifikatutsädesklasserna finns inget krav

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

---

gällande moptopvirus, men om moptopvirus hittas ska inspektören anteckna detta i protokollet.

14.5 Sorteringsstorlek

I lagstiftningen har fastslagits att utsädespotatisen ska sorteras så att den inte passerar ett såll med kvadratiska maskor där storleken på maskorna är 25 x 25 mm.

I ett parti med utsädespotatis får skillnaden i knölstorlek vara högst 25 mm. Om knölstorleken överstiger 35 mm ska sorteringen vara sådan att skillnaden mellan den största och den minsta knölstorleken är ett tal som är delbart med fem.

14.6 Certifieringsbeslut

Enligt lagstiftningen fattar Evira beslut om certifiering när utsädespotatisen har godkänts i alla skeden av kontrollen. Om partiet i något skede av kontrollen inte uppfyller kvalitetskraven fattar man beslut om förkastande.

Certifieringsbeslutet skickas till uppdragsgivaren, som har besvärsmålsrätt. Ett positivt certifieringsbeslut är ett dokument som ger uppdragsgivaren rätt att marknadsföra sitt parti.

Ändring till Eviras beslut söks genom skriftligt besvär till närmaste förvaltningsdomstol. Besvärsskriften kan också lämnas in till Evira, som utan dröjsmål ska skicka besvärsskriften och dokumenten vidare.

15 OMPACKNING AV UTSÄDESPOTATIS

15.1 Ändring av förpackningsstorleken i ett nytt packeri

Med ompackat parti avses ett certifierat parti som är förpackat och levererat till ett annat packeri, som sedan öppnar förpackningarna och behandlar partiet och/eller förpackar det igen. Eviras tolkning är att lagergranskningen inte behöver göras på nytt för ett sådant parti. Partiet ges ändå ett nytt handelspartinummer och ompackningen anmäls utan dröjsmål till Eviras garantitryckeri. Anmälan görs på blanketten "Anmälan om ompackning av ett utsädespotatisparti" som skickas till e-postadressen vakuus@evira.fi. Med samma blankett beställs garantibevis för det ompackade partiet.

Om packeriet själv trycker leverantörens garantibevis för det ompackade partiet ska ett garantibevis skickas till Evira.

15.2 Ändring av förpackningsstorleken i samma packeri

Om packeriet i efterhand ändrar den ursprungliga förpackningsstorleken gör packeriet en ändringsanmälan med blanketten "Anmälan om ändring av förpackningsstorlek" och skickar anmälan till Eviras senast 30.6.

För partiet trycker man nya garantibevis som beställs med blanketten "Beställning av garantibevis för potatis" eller använder leverantörens garantibevis.

15.3 Överföring av ett utsädespotatisparti till en lägre utsädesklass i samband med granskningen

Enligt lagstiftningen ska utsädespotatisen alltid lagergranskas innan den levereras till kunden. Vid sänkning av utsädesklassen behöver granskningen inte göras om.

Enligt Eviras tolkning gäller detta till exempel ett fall där 50 000 kg utsädespotatis granskas för unionsklass SE, och man därefter meddelar att 20 000 kg av det granskade partiet marknadsförs som unionsklass SE, 20 000 kg som unionsklass E och 10 000 kg som unionsklass A.

Partierna ges då nya handelspartinummer. Nya garantibevis beställs med blanketten "Beställning av garantibevis för potatis". Av leverantörens garantibevis som packeriet själv trycker ska ett garantibevis skickas till Evira.

Sänkningen av utsädesklassen kan göras i samband med lagergranskningen, varvid inspektören antecknar ändringen i protokollet.

15.4 Överföring av ett utsädespotatisparti till en lägre utsädesklass efter granskningen

Om utsädesklassen ändras efter lagergranskningen ska förpackaren anmäla detta till Evira med blanketten "Anmälan om överföring av utsädespotatis till en lägre utsädesklass". Anmälan ska skickas in omedelbart, dock senast 31.5.

16 REKLAMATIONER

Ansvar för utsädespotatisens kvalitet vilar i första hand på förpackaren. Efter att varan har mottagits kan varje potatisodlare också med sina egna åtgärder påverka utsädespotatisens kvalitet, eftersom utsädespotatisen är känslig beträffande lagringsförhållandena.

Odlarna har enligt principen om strängt ansvar i lagen om handel med utsäde rätt till ersättning av den som iordningställer, förpackar eller importerar utsädespotatis för skada som orsakas genom att utsädet inte motsvarar de uppgifter som har lämnats om det eller genom att utsädet är behäftat med något annat fel.

Den som köper utsädespotatis kan begära en reklameringsgranskning av utsädespotatisen, om han tvivlar på den köpta produktens kvalitet. Utlåtandet om utsädespotatisens kvalitet kan användas som bevis när kunden förhandlar om ersättning med försäljaren av utsädespotatisen. Utlåtandet är riktgivande för avgörandet av en tvist mellan köparen och säljaren.

Evira rekommenderar att reklameringsprovet tas så fort som möjligt efter att partiet anlant. Som provtagare kan man anlita en inspektör som auktoriserats och utbildats av Evira eller någon annan sakkunnig och opartisk person. Det rekommenderas att proverna tas från en förseglad förpackning. Uppgifter som inverkar på utlåtandet är bl.a. förpackningssättet, om förpackningen är försluten samt hur och när handelspartiet har levererats.

Analysen av knölarna kan utföras av utsädespotatisinspektörer som auktoriserats av Evira eller av någon annan sakkunnig och opartisk person. Om man vill att analysen utförs av Evira skickas proverna i första hand till Eviras inspektörer vid

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

---

verksamhetsstället i Uleåborg. Den som begär granskningen står för de kostnader som uppstår.

Gällande kvalitetsfel som observeras först under växtperioden rekommenderas det att klagomål lämnas in inom skälig tid efter observationen. Också i dessa fall lönar det sig att skaffa ett opartiskt utlåtande över situationen.

17 GRANSKNINGSKOSTNADER FÖR UTSÄDESPOTATIS

All provtagning, kontroll och laboratorieundersökning av utsädespotatis är avgiftsbelagd. Avgifterna för granskningen av utsädespotatis baserar sig på lagen om grunderna för avgifter till staten 150/1992, jord- och skogsbruksministeriets gällande förordning om Livsmedelssäkerhetsverkets avgiftsbelagda prestationer samt på Livsmedelssäkerhetsverkets avgiftstabell.

18 TILLSYNSMYNDIGHETER OCH INSPEKTÖRER

Den allmänna styrningen av och tillsynen över verkställigheten av lagen om handel med utsäde ankommer på jord- och skogsbruksministeriet.

Livsmedelssäkerhetsverket (Evira) svarar för tillsynen över att lagen om handel med utsäde och de förordningar som utfärdats med stöd av den efterföljs. Evira anlitar vid tillsynen närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna), samt gällande import även tullverket.

Evira ansvarar för certifieringen av utsäde. För de officiella kontrollerna och provtagningen av utsädespotatis svarar utsädeskontrollenheten (SITY). För laboratorieundersökningarna svarar växtanalytikenhetens utsädessektion (KASA).

Evira anlitar vid kontrolluppgifter inspektörer och provtagare som man har utbildat och auktoriserat, och som Evira övervakar. De auktoriserade inspektörerna handlar under tjänsteansvar. Inspektörerna verkar i Eviras eller en rådgivningsorganisations tjänst eller som privatföretagare. En aktuell lista över de auktoriserade inspektörerna finns på Eviras webbplats.

Tystnadsplikt och jäv har definierats i lagstiftningen. En inspektör eller provtagare får inte delge någon eller för egen vinning använda sådan information som bör ses som affärshemlighet, och som han som inspektör eller provtagare har fått vetskap om. En inspektör får inte granska en odling om han är jävig. Inspektören ska själv omedelbart meddela om jäv föreligger.

19 LAGSTIFTNING

En myndighets verksamhet ska bygga på en befogenhet som föreskrivs i lag, och lagen ska noggrant följas i myndighetens verksamhet. Myndigheternas anvisningar är till sin rättsliga natur inte bindande för andra myndigheter eller aktörer. Frågor som gäller tillämpandet av lagstiftningen avgörs i sista hand av en domstol.

I denna anvisning ingår såväl direkta citat ur lagstiftningen som tolkningar av hur lagstiftningen ska tillämpas. Dessa är åtskiljda genom tydliga omnämmanden i texten. Huvuddelen av texten är bindande och lagstadgad. Tolkningarna som framförs i anvisningen är Eviras syn på hur lagstiftningen borde tillämpas.

Direktiverna gällande produktion av utsädespotatis baserar sig på EU-lagstiftningen och Finlands nationella lagstiftning. Kontrollerna görs utgående från bestämmelserna i lagen om handel med utsäde (728/2000) och i jord- och skogsbruksministeriets

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

---

förordning om handel med utsädespotatis (3/15). Dessa författningar tillämpas på produktion, certifiering, marknadsföring och import av utsädespotatis. Dessutom iaktas jord- och skogsbruksministeriets förordning om bekämpning av potatiscystnematod (7/10), och vid förekomst av farliga växtskadegörare iaktas lagen om skydd för växters sundhet (702/2003 med ändringar) och jord- och skogsbruksministeriets förordning om skydd för växter sundhet (17/08 med ändringar). Evira handlar också i enlighet med förvaltningslagen (434/2003).

Evira har publicerat en särskild anvisning för produktion och kontroll av stamutsäde av utsädespotatis.

20 IKRAFTTRÄDANDE

Denna anvisning är i kraft fr.o.m. 1.9.2015 tillsvidare.

21 BILAGOR

- Bilaga 1. Sorter av stärkelsepotatis
- Bilaga 2. Kontaktuppgifter

enhetsdirektör Hanna Kortemaa

överinspektör Ismo Koskinen

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

Bilaga 1.**SORTER AV STÄRKELSEPOTATIS**

Förteckning över stärkelsepotatissorter som i certifikatutsädesklasserna kan produceras två år i rad. Växtföljden är 2+2, dvs. två år utsädespotatis och två år mellangrödor.

Sorterna av stärkelsepotatis:

Eurostarch
Hankkijan Tanu
Kardal
Kuras
Maximum
Osku
Posmo
Power
Priamos
Saturna *

*Saturna endast vid produktion av stärkelsepotatis.

Kontrollera den uppdaterade förteckningen årligen på Eviras webbplats.

Utsädeskontrollenheten

Produktion och kontroll av certifierad utsädespotatis

Bilaga 2.**KONTAKTUPPGIFTER**

Livsmedelssäkerhetsverket Evira
PB 111 (Tampereentie 51)
32201 LOIMAA
tfn 029 530 0400
fax 029 530 5317

E-post: etunimi.sukunimi@evira.fiBegäranden om odlingsgranskning som returneras elektroniskt:
viljelystarkastus@evira.fiBeställningar av garantibevis som returneras elektroniskt: vakuus@evira.fiInternet: www.evira.fi

Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Verksamhetsstället i Uleåborg
Elektroniikkatie 3
90590 ULEÅBORG
Besöksadress:
Elektroniikkatie 5
90590 ULEÅBORG

TILLÄGGSINFORMATION GES AV**Utsädeskontrollenheten**Odlingsgranskning och provtagning:

Överinspektör Ismo Koskinen, tfn 040 580 6634, Uleåborg
Inspektör Matti Jokela, tfn 040 587 6635, Uleåborg
Kanslisekreterare Tuula Niemi, tfn 040 489 3305, Loimaa
Överinspektör Leena Pietilä, tfn 040 833 2481, Loimaa

Certifiering, packerisyner, undantagslov, marknadstillsyn:

Överinspektör Ritva Vallivaara-Pasto, tfn 040 833 2482, Loimaa
Inspektör Juha Rantamäki, tfn 040 551 8412, Loimaa

Enhetsdirektör Hanna Kortemaa, tfn 040 833 2486, Loimaa

Växtanalytikenheten, utsädessektionen Potatis- och sundhetslaboratoriet:

Forskare Hanna Ranta, tfn 0400 272 041, Loimaa
Laborariemästare Anne Prusila, tfn 040 524 0710, Loimaa